Källsortering

i skola och förskola

Hur stort är ditt avtryck?

Den 1 augusti 2018 inträffade ”Overshoot day”. Då hade vi, på åtta månader, för brukat årsproduktionen av ekologiska resurser för 2018. Resten av året lever vi över jordens tillgångar. Sverige ligger på femtonde plats när det gäller det ekologiska fotavtrycket i världen, det är ingen placering att vara stolt över. Skulle alla leva som vi gör i Sverige hade vi behövt 4,2 jordklot, skrämmande eller hur?

Det är vårt gemensamma ansvar!
Vi har ett viktigt arbete framför oss. Tillsammans måste vi tänka annorlunda och ändra vårt beteende och vår livsstil. Vi måste minska vår konsumtion, minimera mängden avfall och se till att det som blir över kommer in i systemet igen vid åter användning och återvinning.

Vi har ett gemensamt ansvar gentemot miljön. Återvinning är ett stort steg i männ iskans miljötänk mot ett mer hållbart samhälle. Genom att göra något så enkelt som att källsortera och återvinna kan vi alla bidra till att användbara råvaror och energi utvinns ur vårt avfall och på så sätt sparar vi på jordens resurser.

Hässleholm Miljös målsättning är att det ska vara möjligt, roligt och framförallt en kelt att källsortera i förskolan, i skolan och på våra arbetsplatser. Så, är ni med och tar ert ansvar för att bidra till ett mer hållbart samhälle så att vi ska kunna lämna över ett jordklot till våra barn och barnbarn som det kan funka att leva på i framtiden?

*Utnyttjad procent av jordens ekologiska resurser

Visste du att

Mycket av det material som tidigare sorterats ut i brännbart ska material-sorteras, det vill säga plastförpackningar för sig, pappersförpackningar för sig, glasförpackningar för sig och metall för sig.

Att komma igång

1. Börja med att titta på ert behov. Vilken typ av avfall uppstår hos er och var uppstår avfallet. Anpassa därefter vilka kärl ni ska ha i er verksamhet och var de ska finnas. I slutet av broschyren ger vi förslag på vilken typ av avfall vi tror förekommer i olika delar av förskolan och skolan samt vilka fraktioner vi anser behövs i de olika delarna. Det är endast en uppskattning vi har gjort, ni är experter på er verksamhet och vet vad ert behov är.

2. Ta bort alla "blandpapperskorgar" som ofta är utplacerade i klassrum, korridorer, lärarrum, kontor och på förskolan. Mycket av det material som slängs i "blandpapperskorgarna" kan, och ska, återvinnas. Genom att ta bort dessa minskar det brännbara avfallet och återvinningen ökar.

3. "Blandpapperskorgarna" ska ersättas med sorteringsstationer där ni har möjlighet att sortera ert avfall rätt. På låg- och mellanstadieskolor där eleverna ofta vistas i ett klassrum rekommenderar vi en mindre källsorteringsstation inne i klassrummet. För högstadie- och gymnasieskolor räcker det ofta att det i klassrummen finns en fraktion för tidningar (där kontorspapper slängs) och eventuellt en för matavfall (för äppelskrutten eller bananskalet). Resterande avfall som uppstår har eleverna möjlighet att sortera vid källsorteringsstationer i korridorren.

4. Titta på vilka övriga ställe på er förskola/skola som avfall uppstår. I köket och i cafeterian finns det ofta ett behov av fler fraktioner, medan det avfall som sällan uppstår eventuellt kan sorteras hos vaktmästaren/fastighetsskötaren? På kontor kan "blandpapperskorgen" ersättas av en fraktion för tidningar medan det på toaletterna främst behöver finnas en fraktion för brännbart. Antal sorteringsstationer beror på hur stor er förskola/skola är.

5. När ni har bestämt vilka fraktioner ni har behov av, kontrollera att ni har kärl till alla fraktionerna i ert miljörum (soprum). När plastförpackningar och pappersförpackningar sorteras ut korrekt kan ofta antal kärl för brännbart minska.

6. Informera anställda och elever om förändringen.

Källsorteringsstation

Hur ni vill att er källsorteringsstation ska se ut är ert eget beslut, det finns många olika leverantörer som erbjuder kärl i olika kvalité och prisklass. Tänk på att det ska vara enkelt för lokalvårdaren att tömma de olika kärlen i sin vagn och att det ska gå att rengöra kärlen.

Tips!

Låt barnen på förskolan eller lågstadiet göra sin egen sorteringsstation. En bra idé är att samtidigt som ni bygger er station prata om de olika fraktionerna och varför det är viktigt att källsortera.

Informationsmaterial

Vi bistår gärna med informationsmaterial för att underlätta sorteringen.

- Dekaler, att sätta på de olika kärlen vid sorteringsstationen
- A4 blad, som beskriver de olika fraktionerna och de vanligaste avfallen till respektive fraktion
- Affisch, med alla fraktioner samlade samt en kort beskrivning hur några av de vanligaste avfallen ska sorteras
- Sorteringsguide

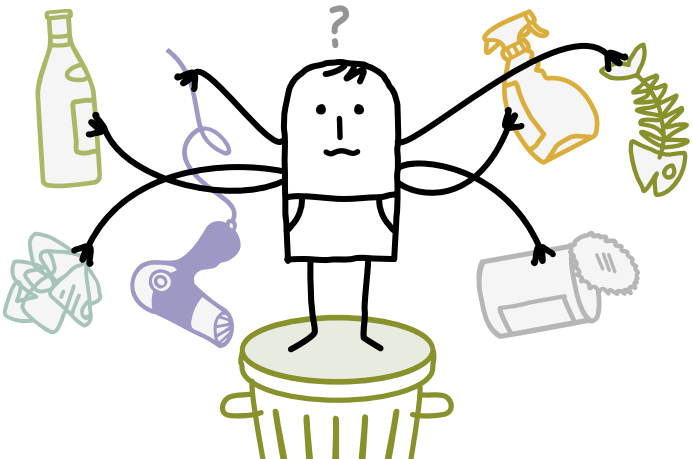

Tips!

Ta kort på det avfall som vanligtvis uppstår hos er och klistra på rätt kärl. Då blir det lättare för barn, och vuxna, att sortera rätt.

Att arbeta med miljö på förskolan, lågstadiet och mellanstadiet
Vår nuvarande livsstil leder inte till en hållbar framtid. Genom att engagera barn och ungdomar i vår miljö har vi möjlighet att i tidig ålder väcka ett intresse för miljöfrågor. Vår förhoppning är att intresset ska leda till ett engagemang hos barnen som aktivt vill vara med och bidra till ett mer hållbart samhälle, i den värld de själva ska växa upp i.

Att arbeta med miljöfrågor är väl förankrat i läroplanen, nedan följer några exempel.

- Att barnen ges möjlighet att förstå hur egna handlingar påverkar miljön och lär sig sin delaktighet i naturens kretslopp (läroplanen för förskolan)
- Att barnen lär sig om återvinning i hemmet och i närområdet och hur den fungerar (läroplanen för lågstadiet och mellanstadiet)
- Att barnen lär sig om människans påverkan på naturen lokalt och globalt och om möjligheten att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling (läroplan för högstadiet)

Ett enkelt och naturligt första steg är att utbilda och intressera barnen för källsortering. Att sortera sitt avfall är en vardagssituation som barnen utsätts för flera gånger om dagen, det kräver en liten insats som leder till en stor skillnad. Att sortera sitt avfall är något alla kan bidra med.

Tips!
Använd gärna våra sopsamlarmonster som gör det roligare för barnen att arbeta med källsortering.

Källsortering på förskola/skola leder till att:

- Barnen får förståelse för sin egen delaktighet i naturens kretslopp och ökar deras omsorg om vår gemensamma miljö.
- Barnen blir medvetna om att vi inte slänger skräp omkring oss.
- Barnen blir medvetna om att varje individ kan göra skillnad.
- Barnen blir miljömedvetna och får kunskaper om naturens kretslopp.
- Barnen blir en del i arbetet mot en hållbar utveckling.
- Barnen blir duktiga ”källsorterare” som blir ambassadörer hemma hos sig, i sin familj.

Vad erbjuder Hässleholm Miljö

Vi välkomnar alla skolklasser från mellanstadiet och uppåt till oss på studiebesök. Vi har även viss möjlighet att ta hand om lågstadieklasser och förskolor och att komma ut till förskolan/skolan (efter diskussion med oss).

På vår hemsida fyller vi ständigt på med material anpassat till skolan och förskolan. Här kan ni läsa om våra sopsamlarmonster, ladda ner målarbilder och virkbeskrivningar, läsa mer om avfallstrappan eller få inspiration av hur andra förskolor och skolor arbetar med miljö.

Behöver ni hjälp med att komma igång med er sortering, eller har andra funderingar kring sortering och miljöfrågor, kontakta gärna oss.

SOPSAMLARMONSTER

♻ TILLSAMMANS FÖR MILJÖN!

BATMAN
BATTERIER

ELLI
ELAVFALL

FARAO
FARLIGT AVFALL

FLAMMAN
BRÄNNBART

GLAS-KLARA
OFÄRGAT GLAS

GLASMO
FÄRGAT GLAS

KOMPOSTINA
MATAVFALL

LYSIEN
LJUSKÄLLOR

METALLIKA
METALL

NOVA-KRAS
DEPONI

PAPPIS
PAPPERSFÖRPACKNINGAR

PLASTIS
PLASTFÖRPACKNINGAR

PRASSEL
TIDNINGAR

STUBBEN
TRÄDGÅRDSAVFALL

TEXTILIA
TEXTIL

WELLMER
WELLPAPP

SKOLA

Kök

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Kaffefilter
- Tepåsar
- Vissna blommor
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Plastförpackningar:
- Diskmedelsflaskor
- Plastflaskor
- Engångsartiklar av plast
- Plastpåsar/plastsäckar
- Plastfolie
- Ketchupflaskor
- Frigolitförpackningar

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Pappersförpackning:
- Mjölkpaket
- Juicepaket
- Flingpaket
- Mjölpåsar
- Papperskasse
- Pappersmuggar
- Äggkartonger
- Hushålls- och toarullar

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Ofärgat glas:
förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av ofärgat glas

Färgat glas:
förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av färgat glas

Metall:
- Konservburkar
- Aluminiumfolie
- Kapsyler
- Lock av metall
- Kaviar- och mjukosttub

Deponi:
- Trasiga dricksglas
- Trasiga tallrikar
- Trasig keramik

Tänk på att: de flesta verksamheter väljer att byta sitt deponikärl till en hink. Det mesta går idag att återvinna, det är inte mycket som behöver deponeras och därför räcker det oftast med en hink. Hinken tar fastighetsskötaren/vaktmästaren med sig till en av våra återvinningscentraler och tömmer.

Matsal

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Plastförpackningar:
- Liten smörförpackning

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Brännbart:
- Servetter

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i brännbart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Klassrum (för låg- och mellanstadiet)

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Vissna blommor
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Brännbart:
- Penna
- Whiteboardpenna
- Suddgummi
- Linjal
- Pärm
- Pappershanddukar
- Böcker

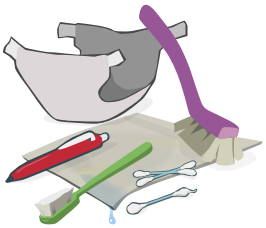

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i brännbart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Tidningar:
- Ritpapper
- Tidningar
- Kataloger

Pappersförpackningar:
- Förpackning runt kontorsmaterial, t.ex. förpackning till pennor, ritpapper och gem.

- Hushålls- och toarullar

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Metall:
- Trasig sax
- Gem
- Häftklammer
- Tom sprayburk

Om annat än frukt förtärs i klassrummet kan det finnas behov av att även ha ett kärl för plastförpackningar t.ex. yoghurtburk, kvargburk och liknande.

Lektionssal (för högstadiet och gymnasiet)

Lektionsalen måste anpassas efter vilken typ av undervisning som sker i salen, t.ex. skiljer det sig mycket mellan vilket behov en kemisal har jämfört med en sal där det undervisas i hemkunskap. Nedan ger vi förslag på vad vi tycker bör finnas i en vanlig lektionssal.

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Vissna blommor
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Tidningar:
- Ritpapper
- Tidningar
- Kataloger

Övriga fraktioner föreslår vi ska finnas tillgängliga i korridorerna. Tänk på att ta bort "blandpapperskorgen" eller brännbart från klassrummen. Risken är annars att allt samlas här.

Korridorr (för högstadiet och gymnasiet)

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Brännbart:
- Penna
- Whiteboardpenna
- Suddgummi
- Pärm
- Pappershanddukar
- Böcker

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i bränn-

bart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Tidningar:
- Ritpapper
- Tidningar
- Kataloger

Pappersförpackningar:
- Förpackning runt kontorsmaterial, t.ex. förpackning till pennor, ritpapper och gem.
- Hushålls- och toarullar
- Läkerolask
- Juiceförpackning i papper
- Godispapper i papper
- Engångsartiklar av papper

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Plastförpackningar:
- Plastflaskor
- Engångsartiklar av plast
- Plastpåsar/plastsäckar
- Frigolitförpackningar
- Yoghurtburk
- Kvargburk
- Godispapper i plast
- Tuggummipåse

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Cafeteria

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Pappersförpackningar:
- Hushålls- och toarullar
- Läkerolask
- Juiceförpackning i papper
- Godispapper i papper
- Engångsartiklar av papper
- Liten mjölkförpackning

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Plastförpackningar:
- Plastflaskor
- Engångsartiklar av plast
- Plastpåsar/plastsäckar
- Yoghurtburk

- Kvargburk
- Godispapper i plast
- Liten smörförpackning
- Tuggummipåse
- Glasspapper

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Ofärgat glas:
- förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av ofärgat glas

Färgat glas:
- förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av färgat glas

Metall:
- Konservburkar
- Aluminiumfolie
- Kapsyler
- Lock av metall
- Kaviar- och mjukosttub
- Burkar utan pant

Pant:
- Burkar och flaskor som går att panta

Toaletter

Brännbart:
- Sanitetsprodukter
- Pappershanddukar

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i brännbart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Vaktmästare/Fastighetsskötare

För avfall som endast uppstår i mindre mängd rekommenderar vi att ni samlar detta hos exempelvis vaktmästaren/fastighetsskötaren. Vid behov av tömning, och i samband med ett eventuellt annat ärende, tar väktmästaren/fastighetsskötaren med sig detta till en av våra återvinningscentraler.
- Batterier
- Deponi
- Ljuskällor
- Elavfall
- Farligt avfall
- Wellpapp

FÖRSKOLA

Kök

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Kaffefilter
- Tepåsar
- Vissna blommor
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Plastförpackningar:
- Diskmedelsflaskor
- Plastflaskor
- Engångsartiklar av plast
- Plastpåsar/plastsäckar
- Plastfolie
- Ketchupflaskor
- Frigolitförpackningar

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Pappersförpackning:
- Mjölkpaket
- Juicepaket
- Flingpaket
- Mjölpåsar
- Papperskasse
- Pappersmuggar
- Äggkartonger
- Hushålls- och toarullar

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Ofärgat glas:
- förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av ofärgat glas

Färgat glas:
- förpackningar, dvs. burkar och flaskor, av färgat glas

Metall:
- Konservburkar
- Aluminiumfolie
- Kapsyler
- Lock av metall
- Kaviar- och mjukosttub

Brännbart:
- Diskborste
- Disktrasa
- Pappershanddukar

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i brännbart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Deponi:
- Trasiga dricksglas
- Trasiga tallrikar
- Trasig keramik

Tänk på att: de flesta verksamheter väljer att byta sitt deponikärl till en hink. Det mesta går idag att återvinna, det är inte mycket som behöver deponeras och därför räcker det oftast med en hink. Hinken tar fastighetsskötaren/vaktmästaren med sig till en av våra återvinningscentraler och tömmer.

Avdelning på förskola

Matavfall:
- Skal
- Frukt- och grönsaksrester
- Kaffefilter
- Tepåsar
- Vissna blommor
- Övriga matrester

Tänk på att: matavfall måste förpackas i en papperskompostpåse.

Plastförpackningar:
- Diskmedelsflaskor
- Plastflaskor
- Engångsartiklar av plast
- Plastpåsar/plastsäckar
- Plastfolie
- Ketchupflaskor
- Frigolitförpackningar

Tänk på att: i plastförpackningar ska både mjuk- och hårdplast ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Pappersförpackning:
- Mjölkpaket
- Juicepaket
- Flingpaket
- Mjölpåsar
- Papperskasse
- Pappersmuggar
- Hushålls- och toarullar

Tänk på att: i pappersförpackningar ska alla förpackningar som innehåller papper ligga. Har produkten innehållit något när den inhandlades räknas det som en förpackning.

Tidningar:

- Ritpapper
- Tidningar
- Kataloger

Vi ser gärna att ”blandpapperskorgen” eller brännbart plockas bort från avdelningarna. Det räcker att denna fraktion finns på toaletterna. Skulle exempelvis en penna gå sönder kan denna slängas i brännbart på toaletten. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Toaletter

Brännbart:

- Sanitetsprodukter
- Pappershanddukar
- Tvålbehållare
- Blöjor
- Våtservetter

Tänk på att: har avfallet varit en förpackning ska den aldrig läggas i brännbart. Mycket av det som idag slängs i brännbart hade kunnat återvinnas.

Vaktmästare/Fastighetsskötare

För avfall som endast uppstår i mindre mängd rekommenderar vi att ni samlar detta hos exempelvis vaktmästaren/fastighetsskötaren. Vid behov av tömning, och i samband med ett eventuellt annat ärende, tar väktmästaren/fastighetsskötaren med sig detta till en av våra återvinningscentraler.

- Batterier
- Deponi
- Ljuskällor
- Wellpapp
- Elavfall

”Besök gärna vår hemsida, eller kontakta oss, för att få tillgång till material och få tips och råd på hur ni kan arbeta med miljöfrågor i förskolan och/eller skolan”

Vad säger lagen?

Regler om avfallshantering finns främst i Miljöbalkens 15 kapitel (SFS 2011:927). Kommunens renhållningsföreskrifter innehåller lokala bestämmelser om avfall och är baserad på vad som står i Miljöbalken.

Kommunstyrelsen har verksamhetsansvar för hanteringen av hushållsavfall i kommunen. Hantering av det avfall som omfattas av kommunens ansvar utförs av Hässleholm Miljö. **Allmänheten har skyldighet att informera sig om hur avfallet sorteras i Hässleholms kommun.**

Utdrag ur Renhållningsföreskrifterna

Sortering av avfall
9 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare ska sortera ut följande avfallsslag och hålla det åtskilt från annat avfall:

- Farligt avfall sorterat i fraktioner enligt renhållarens anvisningar
- Matavfall
- Deponi
- Grovavfall sorterat i fraktioner enligt renhållarens anvisningar

Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare ska dessutom sortera ut följande avfallsslag, som omfattas av producentansvar och hålla det skilt från annat hushållsavfall:

- Förpackningar av papper, glas, metall och plast
- Returpapper (tidningar, broschyrer och liknande)
- Bärbara batterier (småbatterier).
- Övrigt elavfall

10 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare ska säkerställa möjligheter att sortera ut och hålla åtskilda de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter ska överlämnas till renhållaren för borttransport. **Fastighetsinnehavare ska säkerställa att abonnemang tecknas för hämtning av brännbart avfall, matavfall, förpackningar av papper, färgat glas, ofärgat glas, metall och plast samt tidningar.**

Ekonomisk vinning

En bra sortering gynnar inte bara miljön utan ger även en ekonomisk vinning. Brännbart och deponi är de dyraste kärlen att abonnera på, medan plastförpackningar och pappersförpackningar tillhör de billigaste. Detta för att främja återvinningen av plast och papper och hindra att mycket som inte ska vara i brännbart slängs fel.

Lysien visar ett prisexempel på vad ni kan spara genom att sortera rätt!

Brännbart, 190 liter, tömning 52ggr/år: 3019kr inkl. moms
Plastförpackningar, 190 liter, tömning 52ggr/år: 855kr inkl. moms
Pappersförpackningar, 190 liter, tömning 52ggr/år: 855kr inkl. moms
Deponi, 190 liter, tömning 13ggr/år: 1833kr inkl. moms
Metall, 190 liter, tömning 13ggr/år: 269kr inkl. moms

För mer information kontakta:

Hässleholm Miljö AB
281 80 Hässleholm
Tel: 0451-26 82 00

E-post: hassleholmmiljo@hassleholm.se
Hemsida: hassleholmmiljo.se

Hässleholm Miljö AB (HMAB) är ett affärsmässigt bolag som helt ägs av Hässleholms kommun. Vi producerar och levererar fjärrvärme i Hässleholm och Tyringe samt behandlar och återvinner avfall från hushåll, industri och andra verksamheter.

HÄSSLEHOLM MILJÖ AB
VI BRINNER FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

Layout & Produktion, AM-Tryck & Reklam